

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાત કૉપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૧૬૬ કિંમત

ગ્રંથનામ ગુજરાતની ખાસ જાતના પદ્યોના
ઇતિહાસ

વર્ગાંક

ગુજરાતનો વાઙ્મયોગી ઇતિહાસ.

ગુજરાતી ત્રીજા ધોરણના
વિદ્યાર્થીઓને સારું

બનાવનાર

શ્રીભોવનદાસ ગોપાળદાસ બુકસેલર

શુદ્ધ મધે

કેળાવીડના પુલની નદી સડક ઉપર "સીડી સેટલ
પ્રેસમાં આદરણીય રતનજીએ છાપ્યો.

સંવત ૧૯૩૪—સને ૧૯૭૮.

કીમત દોઢ આનેા

સાચી જાણ
અથવા
સાચી જાણ

ગુજરાતનો બાળોપયોગી ઇતિહાસ

ગુજરાતી ત્રીજા ધોરણના

વિદ્યાર્થીઓને સારું

બનાવનાર

ત્રીભોવનદાસ ગોપાળદાસ બુકસેલર

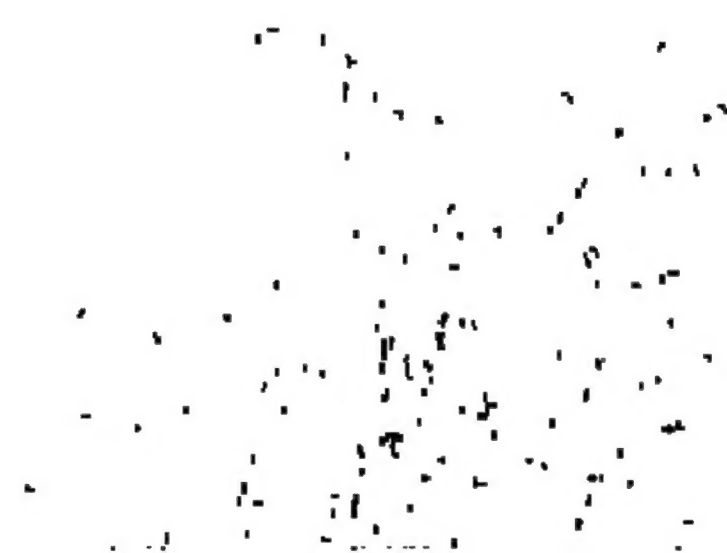
સુરત મધે

કુળાપીઠના પુણીની નવી સડક ઉપર “સીટી સેન્ટ્રલ”

પ્રેસમાં આદરજી રતનજીએ છાપ્યો.

સંવત ૧૯૩૪—સને ૧૯૭૮.

કીમત દાઢ આજો

ગુજરાત દેશનો બાહ્યોપયોગી ઇતિહાસ.

આપણો દેશ હિંદુસ્તાનના પશ્ચિમ ભાગમાં આસરે ૨૦૦ ગાઉ લાંબો અને સવાસો ગાઉ પહોળો આરબી સમુદ્રના કાંઠાને લગતો ધણીજ દુળદુપ જમીનનો એક ભાગ છે. જેની ઉત્તરે રજપૂતાના માહિલુ' મારવાડ અને મેવાડ તથા પશ્ચિમે કચ્છનું રણ અને આરબી સમુદ્ર, તથા દક્ષિણે આરબી સમુદ્ર ને કોકણ માહિલા જીલ્લો તા. પૂર્વે કંઈક ભાગ મેવાડનો માળવા અને ખાનદેશ છે. એની મધ્યે આવેલા દેશમાં ઘણા અસત્તના વારામાં એશિઆ માહિલા દક્ષિણ હિંદમાં આવેલા જરણઆ પ્રાંતના રહેવાશી જરણવન નામ ઉદ્યોગી શાકોની એક ટોળી આવી ને વસવી કરી. (જેથી કરીને આ દેશના મૂળ વતનીઓ ભીન અને ચોખરા દુખવા વગેરે ખરીને ડુંગરોમાં વસવા લાગ્યા જે આજ પછી ત્યાં દોરની અવસ્થામાં રહે છે) તે પરથી આ દેશનું નામ ગુજરાત મડયું. જેની ફેરલીક નિસાનીઓ ગુજર સુધાર, ગુજર સોની, અને ગુજર વાણીઆઓ હજી સુધી મળી શકે છે ત્યારથી એમાં શહેરો બધાજ લાગ્યાં.

એ દેશ પર હાલમાં મહારાણી વિક્ટોરીયાનું રાજ છે. તે અંગ્રેજ ભાતના છે અને તેઓ આપણે દેશથી આસરે ૭૦૦૦ ગાઉ લ

જે દુર વિલાયતમાં રહે છે. તેની તરફથી અમલ ચલાવવા સાર હેય લોકો આવે છે. તેમજે સારી રીતે બંદોબસ્ત રહેવા સાર જી. દા જી. દા વિભાગો પાડેલા છે. એ વિભાગો સુરત જી. હો, ભરૂચ જી. હો, ખેડા જી. હો, અમદાવાદ જી. હો, તથા કાઠીઆવાડ હાકો, મહીકાંઠા હાકો, રેવાકાંઠા હાકો, પાલણપોર હાકો તથા સુરત હાકો તથા વડોદરા અને ખંભાતનું સંસ્થાન મળીને અગીઆર વિભાગો છે. તેમાંથી પેહેલાં ચારમાં ખાસ અગ્રેજી અમલ છે. ખાસ પાંચમાં દેશી રાજ્યોના સામગ્ર જવા ઉપર સામટો અમલ છે, અને છેલાં બે સંસ્થાન ઉપર અગ્રેજી અમલદારોની દેખરેખ આ દેશમાં સારાં સારાં સોભીતાં શહેરો, કસ્બાઓ. રમણ ઓઅને જગનાનાં તીર્થો નિચે લખ્યા પ્રમાણે છે.

સુરત, ભરૂચ, નડીઆદ, ખેડા, ખંભાત, વડોદરા, પાટણ, અમદાવાદ, ભાવનગર, જૂનાગઢ, ઘોળેરા, ઘોરાજી, નવાનગર, પોરબંદર, માગરોળ, મારપી, વાંકાનેર, રાંધણપુર, હડર, વડનગર, વીસનગર, પાલણપોર, ડીસા, કપડવંજ અને ગોધરા વગેરે શહેરો છે. અને તાપી, નર્મદા, મહી, સાબરમતી, વીંધામીત્રી, ખનારસ, સરસ્વતી, ભાદર, ભોગાવો, અને શુભ જી. વગેરે નદીઓ છે. આ દેશમાં જૂદી જૂદી જાતનાં તીર્થોનો ભરાવ પણ પુણ્ય છે. એમાં દુવારકાં એ હિંદુઓના મુખ્ય આર. તીર્થો માંહેનું એક હોવાથી આખા હિંદુસ્તાનમાંથી લોકો જવા સાર આવે છે. એ કાઠીઆવાડના પશ્ચિમ ભાગમાં છેક દરીઆ કાંઠે આવેલું છે. ખાજી ખેડા જી. હો માં ડાકોર ગામમાં રણછોડજીનું ધામ છે. વળી મહીકાંઠા હાકાકા

જીર સંસ્થાનમાં સામગ્રી તથા દાંતા પાસે આગસુર પર્વત ઉપર અંબાભવાનીનું દેવ છે. વળી ગાયકવાડ સરકારના કડી પ્રગણના સંખનપુર ગામમાં બેચરાજી ને આંખાનેર પાસે પાવાગઢ ઉપર કાળીકાની જાત્રા ભરાય છે. વળી સેતુ જ્યાં આશુ અને ગીરનાર ઉપર આવકોના મોઢાં તીર્થો છે. તથા નર્મદા કાંઠે આંજોદ અને વાંસદાની પાસે દેવકી ઉનાઈની દર વર્ષે જાત્રા ભરાય છે.

આ દેશ કૃષ્ણદ્રુપ અને વેપારી છે. અહીંની જમીન સારી છે. તેમાં મધ્ય ભાગની જમીન તો સર્વોત્તમ છે. તેમાં આજ પંદર વરસે રૂનો વેપાર વધી પડવાથી કપાસ લોઢાના, રૂ કાંતવાના અને ગુણવાના કારખાનાં ઉભાં થયાં છે. તેમજ અનાજ, ગોળ, રૂ, વાંસ અને લાકડાં, જરી કામ અકરીક કામ વગેરે બહાર દેશાવર આવે પુરૂકળ માલની રવાનગી છે. તેમજ પરદેશથી આપણા અપની હજારો ચીજ આવે છે.

એવા દેશ ઉપર આપણે આગળ કહ્યું તેમ હાલમાં મહારાષ્ટ્રી વિક્ટોરીયા આનું રાજ છે તે. તેને સને ૧૮૫૮ના નવેમ્બર મહીનાની તા. ૧લીએ આગલી ઇસ્ટ ઇન્ડીઆ કંપની નામ વેપારીની ટોળીની પાસેથી લીધું. એ ટોળીની ઉત્પત્તિ એવી છે કે વિલાયતમાં આ જમી પોણી ત્રણસે વરસ ઉપર ઇલીઝાબેથ રાણીના વખતમાં વેપાર કરવા સારૂ સન ૬ મેળની ઇ. સ. ૧૬૧૧માં દીલ્હીના બાદશાહ જાં હાંગીરના અમલમાં સૂરત, અમદાવાદ, અંબાત, અને ધોધામાં વાંસ અને બાંધી વેપાર કરવાને રજા મળી હતી. ત્યાંથી વંધતાં વંધતાં આ અર આખા હિંદુસ્તાનનું રાજ મેળવ્યું.

તેના પેઢલાં મરેઢાઓનો આ દેશ ઉપર અમલ હતો. ત
 હીસે આમતો. કેટલાક ઉપર પુનાવાળા પેશ્વાનો અને કેટલાક ઉપર
 વડોદરાવાળા ગાયકવાડનો હતો. એ મરેઢી રાજ્યના સ્થાપનાર મુ
 જ પુરુષ શીવાજીએ આવીને પેઢલાં વેહેલું ૪૦ સં ૧૬૬૪માં સૂરત
 શહેર લૂટ્યું તેમાં પુષ્કળ દ્રવ્ય મળ્યું તેની બાલચે કેટલેક કાલે ખી
 જીવાર લૂટ્યું. અને જતી વખત એક કાગળ લખી ગયા તેમાં લ
 ખ્યું છે કે તો સૂરતના લોહિા દર વરસે મને ૧૨૦૦૦૦૦૦ પાર લાખ
 રૂપિયા ખાંડણી આપ્યા કરે તો અમે સૂરતમાં લૂટ ચલાવીશું નહીં.
 એવી રીતે લૂટવાથી કાયદો મેળવી રાજ્ય સ્થાપનારાઓને રાજ્ય
 જામુવા પછી પણ લૂટવાની ટેવ ગઈ નહીં. એ રાજ્યમાં લૂટ,
 અને જપ્તરાઈ વગેરેથી ગૂજરાતની રૈયત દુઃખી દુઃખી થઈ. એ
 ઠી અમલના છેલ્લા વખત માંહેના કેટલાક ધરડાઓ હજી હયાત હ
 ડું. તે એ દુઃખની વાતથી સાચી રીતે જાણીતા હશે. છેલ્લે એ રાજ્ય
 એવા અને ગાયકવાડ વચ્ચે વેહેંચાલું. તેમાંથી પેશ્વાનો ભાગ સને
 ૧૮૧૭માં છેલ્લા પેશ્વાખાજીરાવ પાસેથી અંગરેજ કંપનીએ જીતી
 લીધો. ત્યારથી ભાગ ઉપર અંગ્રેજનો અમલ બેઠો. અને ગાયકવાડ
 પાણ અંગ્રેજ સરકાર રાજીરહે એ પ્રમાણે અમલ ચલાવવાને
 કબજા થવાથી ગૂજરાતની રૈયતને લૂટવાનો, કઠાવાનો અને ગેરઠ
 નસાઈનો ભય જઈ વિદ્યા કળા મેળવવા લાગ્યા.

એ મરાઠી અમલ ગૂજરાત ઉપર આસરે પોણોશ વરસ આ
 હ્યો, પણ તેની પેઢલાં સાડી ચારસે વરસ સુધી એટલે ૪૦ સં
 ૧૩૦૪ થી ૪૦ સં ૧૭૫૫ સુધી આ દેશ ઉપર મુલસમાનોનો અમલ

હતો. તેમાંના કેટલાંએક દિલ્હીના ખાદશાહો તરફથી આવેલા સુખાઓ હતા. પશુ જ્યારે દિલ્હીની ગાદી ઉપર કેટલાક નબળા ખાદશાહો થયા તે વખતે મુશ્કેલીમાં સુખાઓ ગુજરાતના સ્વતંત્ર ખાદશાહ થઈ ગયા તેમાંના કેટલાક ધર્માભિમાની હોવાથી રૈયતને ધર્મ સંબંધી પીડા ભાગવવી પડી હતી. હિંદુઓથી પોતાના પૈસા સુખે પોતાની મરજી માફક વપરાતા નહીં. સફેત અંગરખો અને લાલ કે સીલી પાંચડી પેહરાય નહીં. અને છત્રી ઝોઢાતી નહોતી. તેમજ મુશ્કેલીમાં નહીં. એવા જે મરદને ઘાંટી ફૂટે તેણે દર વરસ સવા છ રૂપિયા સરકારમાં ભરવા પડતા. વળી હિંદુના સારાં સારાં દેરાં તોડાવી તેના પરા મૂર્તિ સુધાં મસીદા બાંધવાના કામમાં લેતા. તેની એધાણીના અમદાવાદ અને રાંદેર વગેરેની જુમામશીદા માગ્યું છે.

એ ગુજરાતના સ્વતંત્ર ખાદશાહોમાં અહમદશાહ ૬૦ સં ૧૪૧૧માં પોતાના સીકારવા અસાવગની આસપાસની ફળદ્રુપ જમીન અને ત્યાંના પશુઓની હોંમતથી ખુશ થઈ સાબરમતી નદીને કાંઠે અમદાવાદ શહેર વસાવ્યું. તેમજ મહમદ બેગડાએ જૂનાગઢ ને પાવાગઢ છતીને બેગડો કહેવાયો. તેણે મહેમદાવાદ વસાવ્યું. એ ખાદશાહને એવા વેહમ હતો કે મને કાંઈ ભરદખને મારી નાંખશે. તે પરથી તેણે સોમલનું બસન રાખ્યું હતું. તે દરરોજ તોલો સુધી સોમલ ખાતો તથા તેનું સાદી એટલું એરી થઈ ગયું હતું કે જો ભમરો કરડતો તો તે મરી જતો. ગુજરાતના એજ ખાદશાહ પાસે દરી આઈ ફાજ હતી એમ જણાય છે. કારણ કે વલગાડ અને દમણ

એ જગ્યાએ કર કહેવાય છે.

ના કચાચીઆ લોકોને એણે એ વડે સજા કરી હતી. એ બાદશાહી
માંના છેલ્લા એટલે મુઝફ્ફર ત્રીજીની પાસે હિંદુસ્તાનના બાદશાહ મ
હાન અકબરે મુઝરાતની ગાદી બધી લીધી ત્યારથી તે શાહજહાંના
અંત સુધી મુઝરાતી લોકો સુખ એહનમાં રહ્યા. કેમકે એ બધા બાદ
શાહના અમલમાં કોઈને ધર્મ સંબંધી હરકત નહોતી. અને રૈયતને
સુખ આપવું એ પોતાનો ધર્મ સારી પેઠે સમજતો હતો. એણે એ
હુતોના સુખને સાર વાંધોડી કરાવી. અને તોલ તથા માપ નક્કી કરી
કે. વળી બત્રાણ પાસે જે કુર લેવાતો તે તથા જજીઓ વગેરે કાંઠી
નાંખી લોકોને સુખી કર્યા. એ અકબરથી તે મુસલમાનીના અંત સુ
ધી ૪૮ સુખાઓ દિલ્હીની ગાદી તરફથી આવી ગયા. તેમાં છેલ્લા સુ
ખા જુલમરદખાં બાપી પાસેથી અમદાવાદ મરદાઓને મળ્યું. તે
ના વસંત આજ પછી રાંધણપોર વગેરે સંસ્થાનોમાં નવાખી કરે છે.

એ મુઝરાત અસલ હિંદુ રાજાઓના અમલમાં બહુ સારી
મિયતિમાં હતું. પણ જે રાજા પોતાનો ધર્મ બુલી જઈ માજ મત્રા
ભાગવવામાં પડે છે તે આખરે રાજ્ય જાય છે. તેનો તાજો દાખ
લો વડોદરાવાળા મહારરાવનો છે. તેમ પુનાવળો છેલ્લા બાજરાવ
અને રજપૂત વંશમાં મુઝરાતનો છેલ્લો રાજા કરણ એવા હતા. એ
કરણે પોતાના માધવ પ્રધાનની રૂપાળી સ્ત્રી જોઈને પોતાની જૈરી ક
રવા સાર તેને પકડી મંગાવી. એ બનાવથી માધવે ગુસ્સે થઈ દિલ્હી
જઈ તે વખતના લોબી તથા ખુની બાદશાહ અલાઉદ્દીન ખીલજીને
સમજાવી, ૩૬૦ પોણા બેટ કરી મુઝરાત ઉપર મુસલમાની હુમલો

જાણ્યો. તેની સાથે રાજ કરણ લડ્યો તો ખરે પણ હારીને દક્ષિણ
માં પોતાની છોકરી સાથે નાસી ગયો. અને તેની કમળાદેવી આદી
રાણીઓ તથા ખીજી રાજ સામગ્રી જીતનારાઓએ દિલ્હી ખાંડલી
દીધી. એથી રજપુત રાજની આખર આવી.

આવડા વંશ.

જેમ મોજલા ને ખાયલા રાજાઓથી રાજ્યનો નાશ થા
આય છે. તેમ ઉદ્યોગી ધીરજવંત સાવધ અને ચતુર માણસોથી રા
જ્ય સ્થાપન થાય છે. એવી રીતે આપણા યુગરાતમાં સૌથી જુના
માં જુનું રાજ્ય વલભીપુરનું જણાયલું છે. તે વલભીપુર કાઠી આવાડ
નાંહેલા ભાવનગરની પશ્ચિમ ખાંડુએ વળાકરીને ગામ છે તે ગામ
ની પશ્ચિમ દીશા તરફ આસરે ત્રણ ગાઉ ફરતાં ખડેરા પીલવાણીની
ઝાડીઓમાં તપાસ કરવાથી મળી આવે છે. તેમાં ઘેલો કરીને એક
વેહેજો ચોમાંસામાં પુર આવવાથી માટીનું બોદાણ કરે છે. તે વખ
ત જુની પ્રમારતોના પાયા જણાય છે. એ પુરાનાં શહેરનો છેલ્લો
રાજા શીલાદીતથક ગયો. તે શીવ માર્ગી હતો. પણ તે વખતે પીળાં
લૂગડાંવાળા બૌદ્ધ સાધુ ને ઘેળાં લૂગડાંવાળા જૈન સાધુઓનું જોર
વધારે હતું. તેઓ રાજના દરબારમાં સરતો કરીને તકરાર કરતા
અને પરીણામ સરત મુજબ વર્તેતા. તે પ્રમાણે શીલાદીતના દરબાર
માં વાદ થઈ સભાને બૌદ્ધ ધર્મિ ક્યો. પણ તેના બહેન બરચના
પાટવી કુંવરે એ વાત સાંભળી રાજપાટ તજી જૈન શાસ્ત્ર ભણ્યો અ
ને વાદ કરી બૌદ્ધવાળાને હરાવી દેશવટો આપ્યો. ત્યારથી જૈન શાંધ
ઓનું જોર વધ્યું છે. એ શીલાદીત લોભીઓ હતો. તેણે એક કુંજી

સૌ મારવાડી વેપારીની દીકરીની જડાવ કાંસકા પોતાની દીકરી સાથે
 જમવાથી લીધી. તેથી મારવાડીએ ગુરુસે થઈ ઉત્તર માંહથી કોઈ
 જમરા લોકોને તેડી લાવી વલભીનગર અને વલભી રાજનો નાસ ક
 રાખ્યો. ઇ. સ. ૩૨૬. એ પછી ઉત્તર ગુજરાતમાં કચ્છના રાણીની
 થડમાં હાલ જ્યાં ત્રીજુવાડા છે તેની પાસે પંચાશર કરીને શહેર હ
 તું. ત્યાં ઇ. સ. ૬૯૬ને સુમારે આવડા વસનો જયશિખરી નામે
 રાજા રાજ કરતો. હતો તે વખતે હાલમાં જ્યાં કનોજ તેની થડમાં
 તે વખતમાં કલ્યાણ નગર હતું ત્યાંનો ભુવડ નામે સોળકી વંસ
 નો બળવાન રાજા રાજ કરતો હતો, તેણે ગુજરાતની જમીન, વરતી,
 અને સમૃદ્ધિથી લલચાઈને પેહેલાં પોતાના મીર નામે જોદ્ધાને ફોજ
 આપીને મોકલ્યો. પણ તે હારીને પાછો જવાથી ભુવડે જતે આ દે
 શ ઉપર ચડી આવી પંચાસને ઘેરી લઈને બાવનમે દીવસે રાજાને
 મારીને શહેર કબ્જું. પણ મેરતાં પેહેલાં પોતાની ફોજનો ખુરકો જો
 ધને પોતાની ગર્જવતી રાણીને રાનમાં નસાડી મુકી. જ્યાં તેને દી
 કરે અવતર્યો. તેને છ માસ સુધી, ભીંત, ભીંતડીઓની મદદ વડે ઉ
 છેરી. પોતાના ઝોળખીતા સીલગુણ સુરી નામે ગૌરજીના આસરા
 નીચે વધારે મદદ સાથે છોકરાને લઈને બાહ જઈ રહી. ત્યાં તેનું
 નામ તેણે વનરાજ પાડ્યું. તે વખત, એ રાણીનો સુરપાળ નામે સુ
 રા બાહ છોકરો મોટો થવાથી વાટ જોઈ ટાંપી રહ્યો હતો. અને
 ગૌરજીની કેળવણીથી વનરાજ સૂરે અને ધૈર્યવાન નીવડવાથી મામા
 અને પીત્તાઓની મદદ લઈ પોતાના બાપનું સુમાવેલું ગૂર્જરીરાજ્ય
 પાછું મેળવ્યું અને પંચાસરનો નાસ થયેલો હવાઈ કારણથી

વધારે વચલા ભાગ તરફ અમણહીનવાડ નામે સંવત ૮૦૨માં શહેર
વસાવ્યુ જે આજ સિદ્ધપુર પાટણને નામે ઓળખાય છે. ત્યાં ૬૦
વરસ રાજ કરીને ૬૦ સં ૮૦૬માં મગણ પામ્યો. તેના પછી તેને
છોકરા યોગરાજ ગાદી ઉપર બેઠો. તે એક ગ્રંથકાર એને નિશાન મા
રનારો હતો.

એ આવડા વંશના રાજાઓના નામ તથા તેનાં અમલના વર
સ નીચે પ્રમાણે

નામ.	ગાદીએ બેઠાનું વરસ.	ઉડ્યા અથવા મુજાનુ વરસ.	ગળ કરવા ની મુદત.	સગપણ.
જયશિખરી.	૬૯૬	૭૪૬	૫૦	મૃગપુરુષ.
વનરાજ.	૭૪૬	૮૦૬	૬૦	છોકરા.
યોગરાજ.	૮૦૬	૮૪૨	૩૫	છોકરા.
ખેમરાજ.	૮૪૨	૮૬૬	૨૫	છોકરા.
ભુવડા(પીથુ)	૮૬૬	૮૮૫	૨૯	છોકરા.
વિજયસિંહ.	૮૮૫	૯૨૦	૨૫	છોકરા.
રતનાદિત.	૯૨૦	૯૩૫	૧૫	છોકરા.
સામતસિંગ.	૯૩૫	૯૪૨	૭	છોકરા.

સોળીઠી વંશ.

આ છેલા રાજા સામતસગજને કંઈ સંતાન ન હોવાથી તે
ની બેન લીલાના છોકરા મૂળરાજને એની ગાદી મળી તેથી આવ

* અમણહીન ભરવાડના નામ ઉપરથી અમણહીનવાડ.

હા વંશની સમાપ્તિ થઈ ગૂજરાતની ગાદી સોળંકી વંસના હાથમાં
 આવી; એવી રીતે કે સામતસંગજીના વખતમાં કલ્યાણની ગાદીએ
 જૂનાદીત્ય નામે રાજ્ય રાજ્ય કરતો હતો, તેને ગ્રાહ્ય છોકરા રાજ્ય,
 ખીજ, અને દડક નામે હતા. તે વખતના સોલંકીના વિચાર એવા હ
 તા કે પોતાની જાતે પેદા કરેલું તે સંવાતમ છે. એવા વિચારથી ધ
 જી ગજકુમાર પરદેશ નીકળી પડતા તેમજ આ ગ્રાહ્ય છોકરા સોમ
 રવરની જાત્રાથી વળતાં પાટણના દ-બારમાં આવ્યા અને ત્યાં રહેતાં
 ખાટો છોકરો રાજ્ય સૂરો, અતુર અને ઘોડા કેળવવામાં હોંશીઆ
 જણાયાથી ગૂજરાતના રાજ્યએ પોતાની મેન લીલાને તેની સાથે પર
 લખી. તેથી છેલ્લે થયો તે ઉપર કહેલો મૂળરાજ્ય તેને મામાની
 ગાદી મળવાથી મોસાળમાં ખીજાં સંવં સગાંને મારી રાજ્ય કરવા લા
 ગ્યો. એણે સોરઠ અને કચ્છ દેશ જીયા. એક રૂદ્રમાળો નામે સિ
 વાદ્રય આજીવ્યુ. તથા હાલમાં આદિત્ય નામે એળખાતા ઉત્તર ભા
 ગના વિદ્વાન શ્રાક્ષણેને લાવી આ દેશમાં વસાવ્યા. પછી રાજ્ય પાટ
 પોતાના છોકરા આંધુ ડને સોંપી પોતે ધર્મના કામમાં ગુંથાયો. આં
 સુ કે તેર વરસ રાજ્ય કરી પોતાના છોકરા વલ્લભને ગાદી સોંપી પોતે
 કાથી જઈ રહ્યો. પણ વલ્લભ ઘોડા દીવસ રાજ્ય ભાગવી સૈયડના
 આબરથી મરણ પામ્યો. તેથી તેના નાના ભાઈ દુલ્લભને ગાદી મ
 ળી પણ પુત્ર માર્જુના સોકને લીધે ગજ્ય પોતાના નાના ભાઈ નાગર
 જના દીકરી ભીમદેવને સોંપી પોતે સુકલનિર્ધમાં જઈ ધર્મદાન કરવા
 લાગ્યો. ભીમદેવ આજીવળી ને ધણો જોરાવર હતો પણ ગિજની
 ના સુખતાન મહમુદ ૬૦ સ. ૧૦૨૪માં ગૂજરાત ઉપર આવીતી

સ્વામી કશી તેથી ભીમદેવ નોડો અને મહમુદ પાટણુ લઈ સૌમના થના માટાં શિલાલયમાથી મહાદેવ અને ખીજા દેવતાઓની મૂર્તિઓ ભાંગી નાખી કરોડો રૂપિયાના સોનુ રૂપા અને જવાહીર લઈ તથા કેટલાંક માણસોને પકડી લઈ સિંધના રાજાને ગરતે પોતાના દેશ તરફ ચાલ્યો. આખરે રાજામાં ખુલો પડવાથી પાણી વગર તેના હાનરો માણસ તરફડી તરફડીને મુત્રાં એ ભીમદેવના વખતમાં વિમળશાહ નામે પૈસાદાર આવકે આખુ કુપર અને આરામુ કુપર થાણા માટા આગસ પહાણની સગસ બાંધણીના સુંદર દેરાં બધાવ્યાં છે. એ ભીમદેવ ૪૦ વસ ગજ કરી ૪૦ સં ૧૦૭૨માં પોતાના છોકરા મ કરાણને રાજ આપી પોતે તિર્યવાસ કર્યો.

એ રાજા કરાણને કોઈ જોડે લડાઈ કરવી પડી નથી તેથી પ્રજાના સુખન અર્થે પાટણની થડમાં પાંચ ગાઉ ખેરાવાનુ કરાણ સાગર નામે માટું તળાવ બનાવ્યું. તથા કર્ણાવતી નામે શેહેર વસાવ્યું હતું. તે દિગણુ માટેલા અદ્રાવતી નગરના રાજાની છોકરી મીનજદેવી સાથે પરણ્યો હતો. તેથી સિદ્ધરાજ નામે કુવર થયો, તેને અગીઆર વરસનો મુકીને રાજા કેલાસવાસી થયો. તેથી થોડો વખત, રાજકારનાર મીનજદેવીએ ચલાવ્યો. તેના વખતમાં પાટણ પામે વાવ. ઘાજકાનું તળાવ અને વિરમગામનુ મુનસર ઇયાદી નવાજો બધાવ્યાં છે. તેમજ સિદ્ધરાજ પાટણ પાસે સહસ્ત્રલાંચ તળાવ બનાવ્યું તથા સિદ્ધપુર પાસેના મૂળરાજના વખતમાં બંધાયેલા કદ્રમાળો સમરાવીને પુરો કરાવ્યો. એ વગર દેશમાં ડોકાણે ડોકાણે વાવ ફવા અને તળાવો બંધાવવાથી આજ પાણુ સોઠો તેને વિશ્વરતા

નથી. જો કોઈ જૂનું નવાણુ માલમ પડે તો સદરા જોસંગે કરાવેલું
 કહે છે. એ પ્રતાપી રાજાની આણુ હિમાલયથી કર્ણાટક સુધી ફરતી
 હતી. તે સોરઠના રાજા રાવજેંગરને મારી તેની રાણી રાણકદેવીને
 પકડી લાવ્યો. એ બાઈ વઢવાણુ આગળ આગાવતી નદીને કાંઠે સ
 તી થઈ હતી. એ કિર્તિવંત રાજા ૪૯ વરસ રાજ કરીને મરણ પા
 મ્યો. તેને કાંઈ છોકરું ન હોવાથી તેના બત્રીજા કુમારપાળને ગાદી
 મળી. એના વખતમાં મિમાચાર્ય નામના પંડીત થઈ ગયા છે. એ
 રાજા ૩૨ વરસ રાજ કરી રંગપીતના રોગથી મરી ગયો. તેના પ
 ણી, તેના બત્રીજા અન્નેપાળ ગાદીએ બેઠો. એ વૈષ્ણવ ધર્મને મા
 નતો. તેથી જૈનના કેટલક દેરાં તોડાવી નાંખ્યાં હતાં. એને રાજ કાર
 તાં ત્રણ વરસ થયાં એટલે એની દેવડીના એક માણસે કઠારથી તેના
 જીવ લીધો. તેને મૂળરાજ નામે કુંવર હતો. તે નાનો હતો. માટે બાપ
 મૂળરાજ કહેવાયો. એની નાની ઉંમરને લીધે રાજ વૈવઠ એની માએ
 કર્યો. પણ એ વખતમાં અફઘાનીસ્તાનના બાદશાહ મહમદ ગોરીએ
 ગુજરાત ઉપર ચઢાઈ કરી, પણ રાજાના બાહાદુર કાકા ભીમદેવે
 તે લોકોને મારી કાઢ્યો. એ વરસ સુધી નામનો અમલ માલ્યા પ
 ણી બાળ મૂળરાજ મરી ગયો. તેથી ગાદી ભીમદેવને મળી. એના
 વખતમાં રજપુતોની સૌ માંહિમાંહેની લઢાઈને લીધે આ રાજાની
 રાખાની પડતી થઈ, ગુજરાતની ગાદી ઉપર વાઘેલા વંશની સ્થાપ
 ના થઈ.

સોળાંકી વંશની વંસાવળી નીચે પ્રમાણે.

નામ. માદીએએ ઊઠ્યા અથ રાજકરવા સગપણ-
કાનું વરસ વા મુવાનું વરસ. ની મુદત.

મુળરાજ.	૯૪૨	૯૯૭	૫૫ ભાણેજઆમ
			લા રાજનો.
આમુંડ.	૯૯૭	૧૦૨૫	૨૮ છોકરા.
વલ્લભ.	૧૦૨૫	૧૦૭૫	૦ છોકરા.
કુલ્લભ.	૧૦૨૫	૧૦૭૨	૭ બાઇ.
ભીમદેવ.	૧૦૩૭	૧૦૭૨	૪૦ ભત્રીજા.
કરણ.	૧૦૭૨	૧૦ ૪	૨૨ છોકરા.
સિંધરાજ.	૧૦૯૪	૧૧૪૩	૪૯ છોકરા.
કુમારપાળ.	૧૧૪૩	૧૧૭૪	૩૧ ભત્રીજા
અજેપાળ.	૧૧૮૪	૧૧૭૭	૩ ભત્રીજા
બાળમુળરાજ.	૧૧૭૭	૧૧૭૯	૨ છોકરા
લોજોભીમ.	૧૧૭૯	૧૨૨૩	૪૪ મુળરાજનો.
ત્રીભોવનપાળ.	૧૨૨૩	૧૨૨૫	૨ ભત્રીજા.

વાઘેલા વંશ.

પરાક્રમી પુરુષોમાં ઊલ્લખ છે સોળાંકી સામ્યામાહેલા વાઘે
આ મામના મહેવાશી એક માણસે ગજના દુરુમનસાથ રક્ષણ કરવા
માં મદદ આપી માટાણના માહાગજની પ્રીતી મળવી હતી. તેના છે
કુરુ વિશળદેવને ભીમના રાજમાં પ્રધાનવડું મળ્યું હતું. એ વખત

મેં રાજાની પડતી દશા આવવાથી રાજા પ્રધાને આગેપી સેવા-
ગુજરાતની ગાદી વાઘેલાવંશના હાથમાં ગઈ. એ વંશના નીચે પ્રમા-
ણે રાજાઓ થયા.

નામ	ગાદીએ બેઠા	ગિઠયા અથવા	રાજ કર	સગપણ
	નું વરસ.	સુવાનું વરસ.	વાની સુદત.	
વિરધવળ.	૧૨૨૫	૧૨૨૫	૦	સુળ પુરૂષ.
વિરાળદેવ.	૧૨૨૫	૧૨૬૪	૪૮	દીકરો.
ભીમદેવ.	૧૨૬૪	૧૨૬૪	૦	દીકરો.
અરજુનદેવ.	૧૨૬૪	૧૨૬૪	૩૦	દીકરો.
સાંભદેવ.	૧૨૬૪	૧૨૬૬	૧	દીકરો.
કરણ.	૧૨૬૬	૧૨૬૭	૧	દીકરો.

જાહેર ખખર.

સુરત કેળાવીકના પુત્રની નસીસડક જીપર શા.૩ ત્રીમાવન
ગોપાળદાસ અને ખીજા બુકસેલરો પાસેથી મળશે.

શા.આ.૦

દુકાનનો ગરબો	૦-૦
હિંદુતાનની બુગોળ	૦-૨
કાળી સીલ્ક પાલા. છની વારતા.)	૧-૬-૦
કુરોપની બુગોળ.	૦-૨-૦
રાણીનો ગરબો.	૦-૧-૦
નમુ કવિતા.	૦-૪-૦
આમરીશ લડબુકના મીનિંગ.	૦-૧-
વનગળ પરચીરી.	૧-૦-
સેકન્ડબુક સેકન્ડપાર્ટના મીનિંગ.	૦-૬-૦
હાવડબુકમા. ૧આના મીનિંગ.	૧-૦-૦
વનગળ આવડો.	૧-૬-
હથર પ્રાર્થના માળા.	૧-૦-
ચુલરાતી બાપામાં વાક્ય રચનાના નિયમો.	૧-૨-

ઉપલી ચોપડી સિવાય ખીજા બધી જગતની અંગરેજી ત
ચુલરાતી સિરીઝ. તેના તમામ અર્થ મીનીંગો બધી જગતની વાગ
ચોપડીઓ. કાયદાની ચોપડી. વગેરે સધળી જગતની ચોપડી
શા.૩ ત્રીમાવનદાસ ગોપાળદાસની દુકાનેથી મળશે. સામગ્રી લેનારને
કમીશન આપવામાં આવશે.

